

BISERIC'A SI SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana : Duminec'a.

Pretiuu abonamentulu :	Pretiuu insertiuniloru :	Correspondintiele sè se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A SI SCOL'A“ in Aradu. la institutulu pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriulu romanu ortodóxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contieniu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ jum. anu 2 „ 50 „		
Pentru Romani'a si strainetate pe anu 7 „ — „		
„ „ „ „ „ j. a. 3 „ 50 „		

Dotatiunea invetiatoriului.

Motto: Alfabetulu invetiatoriului e mai puternicu, decât baionetulu soldatulu.
Lord Brougham.

Cultur'a este stéu'a timpului, dupa carea trebue se pornésca ori care poporu, déca dorese a-si asigurá o essistintia mai fericita. Poporulu romanu, desconsideratu in trecutu, maltratatu de inimicii interai, si incungiuratu de elemente periculóse essistintiei sale natiunali, are mare lipsa de progresu in cultura, si acést'a mai cu séma in timpul de acuma. Romanii voru remané inse si mai departe sclavii orbíei si desconsideratii lumii, déca nu se voru desteptá iute si nu voru pasí dupa stéu'a timpului, spre mantuire. Si óre cine este mai de aprópe chiamatu a conduce pre poporu la mantuire prin promovarea culturai natiunali? Cine ar avé detorintia sacra, d'a plantá in inimile june sementi'a, ce odinióra in stramosii nostri gloriosi producea vertuti mari si gloria? Cine este factorulu celu mai puternicu la crescerea unei generatiuni mai bune, si astfelu la intemeierea unui venitoriu mai ferice?

Invetiatoriulu! Ce chiamare sublima! La implinirea inse cu santienia a acestei chiamari sublime, lipsésce o conditiune indispensabila: *dotatiunea démna de statulu invetiatorescu.* Astadi in timpul reformeloru sórtea invetiatoriului este miserabila, neglesa. Ce é druptu, chiar astadi ne intelnimu pasu de pasu cu diferite proiecte si esperimentari pe terenulu educatiunei si instructiunei; chiar astadi barbatii petrunsi de chiamarea loru nisufésce din resputeri a conlucrá la respandirea culturai fericitórie. Ce ajungú inse proiectele reformatórie, cand statulu invetiatorescu se vede despretiuitu, cand pusetiunea invetiatoriului, carele e chiamatu a essecutá reformele, este démna de compatimire? Aici jace reulu, ce se respandesce asupra invetiamentulu preste totu.

Noi pretindemu dela invetiatori progresu indestulitoriu, asteptámu implinirea detorintieloru cu scumpetate, si nu-i dámu midiloculu necesariu pentru realisarea scopulu maretiu. Cum se produca invetiatoriulu rezultatele asteptate, cand sermanulu nu-si póte mari cerculu cunoscentieloru lipsindu-i conditiunea principala: *procurarea cartiloru* pentru calificarea propria, si prin acést'a garantarea succesulu? Cu ce voia si energia sè-si implinésca sermanulu detorintiele atât de grele, cand faci'a palida si vescedita dovedesce tortura de fóme, cand familia se lupta cu neajunsuri si suferintie? Ce auctoritate se posiéde acelu invetiatoriu, carele e neglésu in tóte ale sale, si e avisatu la indurarea, grati'a poporeniloru? A vegetá numai de adi pe mane, si a se dedicá chiamarei din tóta inim'a si cu tóte puterile, este in contra naturei. Si lucrandu in contra naturei, ea si-resbuna ori mai timpuriu ori mai târdiu, dar pururia amaru. Dorere, cà acést'a resbunare o intimpinámu si pe terenulu educatiunei si instructiunei, unde resipesce mai tare.

Nu se póte negá, cà astadi intre toti directorii publici chiar invetiatoriulu e mai slabu salarisatu; elu, carele se jertfesce pentru binele omenimei, este uitatu si desconsideratu de omenime. Multi invetiatori asuda in lupta pentru risipirea, intunereculu, si ce li este resplat'a? Aceea, cà langediescu si moru in fine ca vai de ei. „Celu ce lucra 30 de ani neobositu pentru omenime, acelu nu merita ca se cersiéscu,“ dice Herder.

Ce se mai dicemu inca atunci, cand trebue se facem amar'a esperintia, cà invetiatorii nu-si capata regulatu nici salariulu celu neinsemnatu?! Sermanulu e avisatu a colindá dela usia la usia, de multe ori cu saculu pe spate, ca sè-si mai adune câte-ceva pentru sustienerea vietii. Cum se-si sustiena apoi invetiatoriulu auctoritatea inaintea eleviloru sei, cand acesti'a sciú pré bine,

că sôrtea invetiatorului depinde dela capriciulu parintiloru! Dar cu acést'a pucini se mai ocupa; lasu ingrigésca-se invetiatorulu de subsistinti'a sa precum crede densulu; lasu colindeze sermanulu dela Petru la Pavelu, si aiba apoi bucuria a petrece in scóla cu inim'a liniscita.

Dar si altu reu amenintiatoriu isvoresece din dotarea slaba si neregulata a invetiatoriloru. Preparandii, cari se dedica carierei invetiatoresci, ar trebui se aduca cu sine si unele pregatiri mai bune, conduita mai recomandabila, cu alte cuvinte in preparandiá ar trebui sè se primésca tineri alesi si cu aplecare distinsa pentru chiamarea lor; dar acést'a e numai dorintia pia, in realitate nu se póte essecutá. Si din ce cauza? Din simpl'a cauza, că astadi, in lips'a de salariu demnu pentru pusetiunea unui invetiatoriu, de comunu acei'a se dedica a fi invetiatori, cari nu se potu ferici airea, si fiindu-cá avemu trebuintia de invetiatori, apoi necesitatea ne mana a primí in statulu invetiatorescu multi nechiamati. Ce e dreptu, avemu invetiatori, cari pe langa tóte greutatile si neajunsurile remanu invetiatori adevirati. Sunt si de acei tineri, cari intra in preparandiá avendu atragere nespusa pentru carier'a invetiatorésca. Vai că micu este inse numerulu unoru astfelu de individi!

De aici urméza, că lipsindu dotatiunea receruta, voru lipsi si puterile adevratu didactice, si astfelu scól'a nu va poté reformá lumea, precum ar trebui se fia.

Eta reulu ce róde cu vehementia, si impedece succesulu binecuventatu alu educatiunei si instructiunei! Sè delaturámu mai nainte de tóte acestu reu, se ameliorámu sôrtea invetiatorului, si vom vedé cum causele nóstre scolare voru inflori si prosperá! Se asigurámu invetiatorului o pusetiune mai onorifica, si atunci vom vedé, că „alfabetulu seu e mai puternicu, decât baionetulu soldatului!“

Cu alta ocasiune vom indegetá si midilócele, prin cari invetiatorii voru ajunge la o pusetiune mai respectabila.

Dr. Lazaru Petroviciu.

Federatiunea Invetiatoriloru.

Congresulu dela Liège.

Pe la inceputulu luni septemvre s'a intrunitu la Liège Federatiunea invetiatoriloru belgiani, erau presinti doue mii cinci sute de profesori; s'a discutatú intre altele doue cestiuni, asupra caror'a ne credem detori a atrage seriós'a luare aminte si a profesorilor nostri.

Prim'a cestiune a fost:

„1), Ce modificári trebne se se introduca in disciplin'a scóleloru?“

„Trebne a mai pastrá pedepsele si recompensele intr'o sistema de educatiune, care respecta demnitatea parintiloru?“

S'a dat cetire conclusiuniloru luate in sectiuni asupra acestei cestiuni. Sectiun'a flamanda a decisu:

„Cá e necesaru de a mantiené pedepsele si recompensele.“

„Se va cautá a inlaturá pedesele pe cât e cu putintia.“

„Recompensele se vor distribui cu moderatiune.“

„Nu se vor admite de cât pedepse morale.“

„Se recomanda diferite sisteme de note bune si livrete, precum si distribuirea de cărti folositoare, caletorii scolare, etc.“

„Adunarea e unanima intru a recunósce că bun'a disciplin'a va depinde mai cu osebite de bunele simtieminte ce institutorulu va sci se inspire eleviloru prin procederi parintesci.“

A dou'a sectiune, sectiunea francesca, a ajunsu la urmatórea conclusiune:

a) „Nu e locu de a introduce modificári esentiale in disciplin'a actuala a scóleloru, acést'a disciplin'a trebne se fie basata pe afectiunea mutuala a invetiatorului si a eleviloru.“

b) „Se potu lasá se subsiste pedepsele si recompensele intr'o sistema de educatiune, care respecta demnitatea copilului. Aceste pedepse si aceste recompense sunt neaperate pentru bunulu mersu alu educatiunii.“

D. Ley observa, că aceste conclusiuni nu sunt destul de precise; densulu ar voi că toti copiii se-si cunósca nu numai detoriile, ce si drepturile, si condamna ori-ce pedépsa, care ar face că munc'a se fie privita cá o pedépsa; ar voi că totdeuna scopulu se fie nu de a pedepsi, ci de a imbunatati.

D. Lotte semnaléza relele efecte ale sistemelor de recompense ce se intrebuintéza astadi; densulu condamna mai cu séma distribuirea de premie si esprima opiniunea că lectiunea atragetória ar face recompensele inutile.

D. Sluys directoru al scólei de modelu combate conclusiunile amânduror sectiuniloru, pentru că sunt pré vagi. A dice că pedepsele si recompensele trebne sa fie morale, este a deschide pórt'a la interpretárele cele mai diferite. In Germani'a batai'a (*schlag*) e in onóre in scóle; in Engliter'a se batu elevii in mai tóte stabilimentele de instructiune; vecinii nostri considerá aceste mijlóce cá cu total morale. Noi suntem de opiniunea contraria: respingemu acestu principiu de alte vécuri, dupa care se isbesce, se torturéza carnea, pentru a lucrá asupra sufletului.

Pedepsele intrebuintiate in scólele belgiane si francesce sunt asemenea basate pe unu principiu imoralu. Se opresce elevulu dupa órele de clasa, i se impunu teme suplimentare, se face din munca o pedépsa, atunci candu tóta lucrarea educatiunii trebne se consiste intru a face pe copilu se iubésca munc'a, se o considere cá legea omenirii.

Oratorulu espune sistem'a disciplinara a scólei model infintiata de Lig'a pentru invetiamentu. Copilulu e mustratu de profesorulu candu merita; in casu de recidiva i-se pune unulu, doue séu trei puncte rele. Daca in tóta septeman'a n'a avutu puncte rele, purtarea i se califica de *fórté buna*; daca a avutu unul, doue, trei, *buna*, *mediocra* séu *rea*. Parintii subsemnéza livretul septemanariu, acést'a este o procedura escelinte. Elevulu, a carui'a purtare a fostu calificata *reu* e pus la pedépsa: numai ia parte la recreatiunile libere; face parte in timpu de o septamana, dintr'un *peleton* special supus in recreatiune la exercitii indicate de director; de ordinar, facu mersuri gimnastice, Cand un

copilu e supus trei septamani d'a rendulu la regimulu de pedépsa, compare inaintea comitetului scolaru, care asculta pe parenti si hotaresce impreuna cu densii mesurile trebuintioase pentu indreptarea lui.

Acésta sistema e in vigóre de patru ani, si a produsu cele mai bune rezultate. Oratorulu adauge, cá fie-care elevu posede unu regulamentu inprimatu, pe care trebuie se-lu studieze, si institutorii ii-inspira simtimentulu legalitátiiei nepedepsindu-lu nici o-data de cât conform cu prescrierile regulamentare. Ast-feliu se forméza copilulu pentu viéti'a sotiala, ast-feliu se face din scóla o societate democratica asemenea cu aceea in mijloculu cárei'a avemu fericirea de a trai; trebuie a intemeiá educatiunea morala si civica pe legea primita de toti, egala pentu toti, ér nu pe principiulu de autoritate, care numai e bas'a societátiloru moderne.

Acésta stralucita improvisare disa cu verva si plina de idei ce nu se gasescu in tractele de pedagogie a atrasu directorulu scólei model, unu mare succesu.

Discussiunea s'a inchisu, dupa câteva cuvinte ale Dlui Delhez, care a pusu principiulu cá desfiintierea absoluta a pedepseloru si a recompenseloru e scopulu, la care trebuie se tientésca scól'a primara.

A dou'a cestiune ce s'a discutatu a fostu:

„Cum trebuie se se invetie notiunile de sciintie naturale si de igiena in scól'a primara?

a. „E destulu de a profita de citire, de dictare de redactiune, de excursiuni scolare, etc, pentu a preda notiunile de sciintiele naturale si de igiena, séu trebuie a preda aceste materii intr'unu cursu specialu?

b. „Ce timpu trebuie se li se consacre in scólele unde suntu mai multe clase sub directiunea unui singuru institutoru?

c. „Care suntu mijlócele si procederile de intrebuintiatu?

a. „Trebuie a pune unu manualu in manele eleviloru?“

Acésta cestiune nu fusese de locu discutata in sectiuni. D. Sluys, care la congresulu dela Mons, acum doi ani, desvoltase cu totulu acestu subiectu; semnuléza marele progresu facutu in idei: guvernulu liberalu a inscrisu sciintiele naturale in program'a scólei primare. Oratorulu desvólta repede ideile formulate in conclusiunile urmatóre, care se adópta in unanimitate;

1. Sciintiele naturale trebuie a se invetia prin metod'a de observare directa (metoda intuitiva).

2. Óre speciale trebuie a se consacra acestui importantu invetiamentu. Asemenea trebuie a dá institutorulu mijlócele trebuincioase pentu cá se póta da acestu cursu cu folosu, mai cu séma a organisa musee si excursiuni scolare, pentu a face pe copii se observe lucrurile interesante care nu suntu in scóla.

3. Congresulu recunósce cá nu e cu putintia de a organisa unu invetiamentu seriosu alu sciintieloru in scólele, unde unu singuru institutoru e insarcinatu cu mai multe clase si cu mai multu de 40 elevi. R.

A dou'a casatoria a preotiloru.

3. Modululu cum s'ar puté decretá a dou'a casatoria a preotiloru.

(Continuare.)

Din aceste se vede, cumca pana la anulu 364 casatori'a mireniloru in unele locuri a fost restransa la un'a, si nu potemu dice nici acuma dupa ce s'a tienutu acestu sinodu, cumca a fostu iertatu tuturoru

crestiniloru a se casatori a dou'a óra, pentruca decisiunile sínódeloru locale nu erau obligátore pentu tóta biserica, pana cand nu se aprobau de vre unu sinodu ecumenicu; si asia santii parinti, cari au fost de parerea sinodulu localu dela Neocesari'a, nu vor fi esecutati in eparchiile loru decisiunile sinodulu localu dela Laudichi'a, mai vertosu daca nu vor fi participatu la acelu sinodu.

Dara totusi este constatatu, cumca cu cât s'a invehitu cestiunea, cu atât si-au castigatu mai multi partinitori si a obtienutu mai multe favoruri séu concessiuni, cáci dupa sinodulu localu dela Laudichia, vine santulu Vasilie celu mare si concede a trei'a casatoria, dicendu in canonulu 50: „nunt'a a trei'a este oprita, inse totusi e de respectatu, pentu ca este mai onorifica decât adulteriulu.“

Astfeliu a fost casatori'a unu meru de cérta in valórea s'a intre santii parinti pana la sinodulu ecumenicu VI, cand apoi coadunandu-se tóta canónele din sínódele locale, precum si canónele sántiloru parinti cá pareri singuratice s'au aprobatu in canonulu 2 in unu modu curiosu, si anume, fara de a se observá, cá acele in multe locuri suntu in contrastu unele cu altele, si nu li-au adusu in consonantia.

Sinodulu ecumenicu VI. s'a tienutu la anulu 680 si 691, adeca dupa 11 ani s'a continuatu; acésta intrerupere a sinodulu ni-o putem esplicá din imprejurarile critice, sub care a statu biserica ortodoxa sub imperatululu Constantinu Pogonatu séu Barbosulu, care s'a fost lapadatu de biserica ortodoxa si spriginea eresurile pe cont'a credintiei adeverate si dechilinu spriginea eresulu Monotelitiloru, la care apartienea si se inchina si pré Sant. Martinu papa dela Roma pe care l'a esilatu in Chersona, unde a si muritu, pentu ca a aperatu dogmele credintiei prin pastorale, si a afurisitu pre ereticii Sergie, Pyru si Teodoru.¹⁾ Éra pre Maxim, care a fost o capacitate rara in curtea imparatésca, si era protosecretariulu cartiei, pentu cá nu a voitu a primi eresulu imperatulu l'a gonitu din curte, care apoi calugarindu-se si facandu-se egumenu la manastirea Crisofoli, a fost inchisu, si din porunc'a imparatésca i s'au taiatu limb'a si man'a, dinpreuna si a invetiaceiloru lui, doi Anastasii, calugari dela manastirea Crisopoli (min. januariu 21 si aug. 13). Acestu sinodu s'a tienutu chiar contra acestoru ereticii, pre cari ii-protegiá imperatululu si inca in casteiulu imperatésca Trula. De aci se póte vedé press'i'a, sub care au fost espusi parintii acestui sinodu ecumenicu si de care trebuie se tienemu contu, cand vorbimu despre a dou'a casatoria a preotiloru, care s'a opritu la propunerea si press'i'a imparatésca; pentu cá fiindu vorba in canonulu 2 despre casatori'a II. si III. a mireniloru, pre care imperatululu le socotea de pecatu, din consideratiuni de evlavia a propusu sinodulu, cá preotiloru se nu li-se concéda a II. casatoria, „éra toti acei'a preoti, cari naintea acestei adunari a fostu pasitu la a dou'a casatoria si nu se vor desparti se se escomunicé.“ De aci se póte vedé, cá inainte de sinodulu acest'a preotii erau casatoriti a dou'a óra. Si numai dupa acestu sinodu la propunerea imperatulu Constantinu Pogonatulu (barbosulu) se opresce peste totu a dou'a casatoria a preotiloru si casatori'a episcopiloru, cari in cele mai multe locuri erau insurati, pa bas'a ordinatiunei apostolice, care dice cá: „Episcopulu trebuie se fie barbatu alu unei mueri.“²⁾

1) A se vedé mineiulu dela 13 aprilu.

2) Timot. c. 3. v. 2.

Cand vedem dară că sinódele bisericiei noastre si-au permis în canónele disciplinare a delatură chiar dispusetiunii apostolice, cupriase nu în canónele apostolice ci în sant'a scriptura, care este cuventulu lui Ddieu, atunci me ierte pre mine ori si cine, macar se fia chiaru calugaru dela Ierusalimu, că canónele disciplinare nu sunt chiaru infalibile, că se nu ne fie iertatu a discutá a supra loru, fara de a atinge cât de putienu ortodoxi'a; ci acele inca sunt legi facute sub pressi'a timpului de atunci, éra nu corespundietore pentru eternu; pentru că totu ce este facutu de omu, nu póte se fie mai perfectu de cât aceea ce este facutu de Ddieu, macar se fie acel'a omu ori cât de placutu si inspiratu de Ddieu.

Asemenea si a dou'a casatoria la preoti se opresee pentru tóta biserica ecumenica în acestu sinodu din consideratiuni de evlavia; dară eu credu, că mai vertos pentru că se se plinésca voi'a imperatului, care singuru a facutu acésta propunere, de órace santii parinti se siléu din tóte poterile, ca se castige pe imparatulu pe partea loru, pentru că avéu fórté mare lipsa de patronisarea lui, si asia chiar si constrinsi de inprejurári au trebuit se se invoésca la oprirea casatoriei a II. a preotiloru, pentru că motivele de evlavia si de morala aduse de imperatulu nu trebuéu se prepondereze cu sant'a scriptura, care este cuventulu lui Ddieu si care dice: că „nunt'a este cinstita si patulu nespurcatu“.¹⁾ „Pentruca nu este nici barbatulu fara de muere, nici muerea fara de barbatu intru Domnulu; cá precum este muerea din barbatu, asia si barbatulu prin muere si tóte sunt dela Ddieu“.²⁾ „Era spiritulu santu opresee deslucitu, cá în timpurile cele de apoi se voru departa unii dela credintia buandu aminte la spiritele cele insielátore si la invetiaturie cele dracesci, care cu faciaria respandescu mintiun'a oprindu a se insurá. De vreme ce tóta faptur'a lui Ddieu este buna, si nimica nu este de lapadatu, cá se santiesce prin cuventulu lui Ddieu si prin rugatiune. Aceste tóte le vei spune frutiloru! Poruncesce aceste si invétia“.³⁾ Si de este Ddieu cu noi, atunci cine are dreptu a carti contra nóstra.⁴⁾

Ba acésta propunere si respective decisu a sinodului ecumenicu se contrariéza cu canonulu 9 a sinodului localu dela Gangra, care este sanctionatu de acestu sinodu în canonulu 2. Canonulu 9 dela Gangra suna astfelu: „Daca cineva nu vrea se se însóre pentru cá uresee nunt'a se fie afurisitu;“ de unde nu se esceptionéza nici preotulu. Prin urmare în canonulu 2 acestui sinodu avem unu decisu pro si în canonulu 3 totu acestui sinodu avem unu decisu contra, de unde se póte vedé imperfectiunea si neconsonanti'a canóneloru noastre, despre care pretindu unii, cá nici nu ni este iertatu a vorbí, buna óra cum nu le erá iertatu la Evrei a pomeni numele lui *Adunai*, *Elou* séu *Sabaotu*? numai odata intrunu anu voidu, cá prin acést'a se eprime santieni'a cea mare a lui Ddieu. Séu cum facura papistasii în evulu mediu, cand tóta puterea lumésca erá în man'a loru, oprindu pre crestiniu laici dela cetira santei scripturi sub pretextu de peccatu. Tóte aceste sunt apucaturi iesuitice din scól'a lui Loiola, cari în biserica nóstra nu se potu introduce pana cand va fi ortodoxa. „Pentru cá noi nu trebuie se falsificam cuventulu lui Ddieu, — cá órecare altii, — ci cá din sinceritate si cá delu Ddieu, înainte lui Ddieu intru Cristosu graim“.⁵⁾ „Renuntiamu

secreturiloru celoru rusinóse ne umblandu intru viclesiugu, nici falsificandu cuventulu lui Ddieu, ci prin aretarea adeverului, ne recomandam pre noi fiecarei consciintie a ómeniloru înainte lui Ddieu“.¹⁾ Ziditi fiindu pe temel'a apostoleloru si a prorociloru fiindu pétr'a cea din capulu unghiuluiu singuru Isus Cristosu“.²⁾

Eu inse ca preotu ortodoxu si ca si unulu, ce a-si dori in florirea bisericii mele si sustinerea auctoritatii ei innaintea lumii culte de astadi, a-si recomená tóte canónele administrative si disciplinare uniu sinodu bisericescu — în cât s'ar puté ecumenicu — pentru de a-le aduce în consonantia cu sine si cu epoc'a în care traimu. Pentru cá avem o multime de canóne, pre care timpul si imprejurarile li-au scosu cu totul din praxa si din usu, asia ca si candu nici nu ar esista. Si déca ne-am tiené rigorosu de ele, ca se le esecutam: mane deminétia nu am avé în biserica nici unu crestinu. Pentru esemplu voiu cita câteva canóne de aceste: „Celu ce nu va sta în biserica pana la finea liturgiei se se escomunic“.³⁾ „Episcopulu, preotulu, diaconulu séu luménulu de se vor juca în carti, preotii se se degredeze luménulu se se escomunic“.⁴⁾ „Episcopulu, preotulu séu luménulu de nu vor merge trei dumineci la biserica, cei dintai se se depuna, lumenii se se escomunic“.⁵⁾ Canonulu 20 apostolescu dice: Clericulu (Episcopulu, preotulu séu diaconulu) de se va face chizesiu pentru cineva, afara de cei seraci (adeca pentru cei ce este sperantia ca vor poté plati nu e iertatu, éra pentru cei ce nu au de unde plati e iertatu) se se depuna. Canonulu 53 dela Laudichi'a dice: ca nu este iertatu crestineloru a canta si a juca la nunt'a. Canonulu 3 a sinod. ecum. IV. dice: nici unu episcopu séu preotu se nu se faca arendatoru de mosii sub pedéps'a depunerei. Canonulu 51 a sinod. ecum. VI. dice: Nimerui nui este iertatu a lua parte la jocuri mimice (mute, prin semne) la venatu, la teatru, clericii sub pedéps'a depunerei si lumenii sub pedéps'a ecomunicarei.

Acuma mi-ieu indresnéla ca se întrebu, care crestinu ortodoxu nu s'a facutu vinovatu vre uniu dintre aceste canóne? Cutezu a dice cá acelu crestinu nu esista. Si déca toti crestinii sunt calcatori de aceste canóne, dela alfa pana la omega; atunci mi-permitu a dice ca nu sunt crestinii de vina, ce sunt canónele, pentru ca nu este facutu crestinulu pentru canóne, ce sunt facute canónele pentru crestinu, de aceea trebuie se fie corespundietore omului crestinu.

De aceste canóne avem cu sutele, care fiindu ca se referescu la disciplina, nu se póte inputa crestineloru ca nu le observéza, pentru ca disciplin'a în societatea omenésca nu se póte regula cu mii de ani înainte, ci aceea trebuie se se reguleze dupa spiritulu timpului si dupa imprejurarile în care traesce cutare societate.

Dară pana când aceste canóne sunt canóne, noi ne facemu calcatori de lege, cand nu le observam. „Cá de va pazi cineva tóta legea, si numai intru una va gresi, s'a facutu tuturoru vinovatu“.⁶⁾ Intrebu dară, cá mai consultu este a calca legea, séu a delatura cauza (esistintia ei) care te face se calci acea lege?

M. Sturza
preotu.

(Va urmá.)

1) Evrei c. 13. 4.

4) Rom. c. 8. v. 31.

2) Corint. 1. c. 11. v. 11. 11.

5) Cor. II. c. 2 v. 17.

3) Timoteiu c. 4. v. 1—6 si 11.

1) Corint. II. c. 4. v. 2.

4) Can. 42 apost. si 50 s Lin. ecum. VI.

2) Efes. c. 2. v. 20.

3) Can. 80. Lin. ec. VI.

3) Canon. 9 apost.

6) Iacob. c. 2. v. 10.

Cercetându mai departe tractatulul Dlui Sturza în partea, ce espune „modulu cum s'ar putea decretá a dou'a casatoria a preotiloru“ descoperim si aici aceasi tiesetura de nesciintia si neadeveru, prin care în generalu se caracteriza tractatulul Dsale.

O sciam prea bine, cá o reforma în disciplin'a bisericeii referitoria la casatori'a preotiloru, este cu deseversire imposibila pe temeiulu dreptalului publicu bisericescu, si în conformitate cu institutiunile bisericeii catolice de resaritu. Si Dlu Sturza a trebuitu antaiu se atace si se persifleze întréga legislatiunea bisericeii celoru optu secolu primari, pentru ca se póta esi pe facia cu absurdele si anticanonicele sale teorii!

Dsa negenatu d'a plesni în facia tóta jurisprudenti'a canonica, precum si întregu invetiamentulu dogmaticu ortodoxu, are straordinariulu curaju se predice publice, cá „atát santii parinti, singularminte(?) cât si sínódele bisericeii si-au permis în santele canóne a delaturá chiar dispusetiuni apostolice, cuprinse în sant'a scriptura“ (?) si cá astfelu „canónele nu sunt infalibile, ci sunt legi facute sub presi'a timpului de atunci, éra nu corespundietóre pentru eternu, pentru cá totu ce este facutu de omu, nu póte se fia mai perfectu, decât ceea ce este facutu de Ddieu, macar se fia acelu omu cât de placutu si inspiratu de Ddieu.“ — Ei bine! Vorbesc Dlu Sturza aci ca omu de stiintia, teologu si canonistu, séu în calitatea de carciocariu? Daca am sci cá joca rolulu din urma, marturisirimu sinceru, nu ne-am încumeté, ca se-lu urmarim mai departe. Er daca pretinde a vorbi în numele sciintiei teologice si a jurisprudentiei canonice, atunci vom continuá, ca se-i dovedim, cá, judecatu dupre principiile si teoriile ce propaga, Dsa nu renéga numai autoritatea bisericeii, ci contesta si chiar originea divina a santei scripturi, si astfelu, remane sismaticu si hereticu în tóta puterea cuventului.

Reasumu cea ce am disu si alta data, cá cretinismulu nu este unu sistemu filosoficu, ce fia care are dreptula de-alu interpretá dupa cum-i place. Cretinismulu este o doctrina positiva revelata de Isus Christosu, care nu póte fi interpretata, decât pre cuventulu lui Ddieu. Ea a fost comunicata de Isus Christosu prin graiu viu si nu în scrisu; ér apostolii au transmis'o séu prin graiu viu séu în scrisu. „Dreptu aceea, fratiloru, dice apostolulu Pavelu, stati si tieneti predaniile, care v'ati invetiatu ori prin cuventu, ori prin epistoli'a nóstra“. ¹⁾ Dar cine se stabiléscá autenticitatea invetiamentului în scrisu? cine se constate, cá sant'a scriptura este cuventulu nemintitu a-lui Ddieu? Acést'a n'o póte constatá altu cineva, decât marturisiria constanta a unei societati crestine, un'a în esistinti'a sa, nevariabila în credinti'a sa. Si acésta societate este biserica catolica orientala, care si astadi vietinesce cu vieti'a, cu care vietiniá în timpii apostolici, si care ne conduce prin o succesiune neîntrerupta dreptu la Isus Christosu. De aceea cu multa dreptate dice S. Augustinu: „Nu asi fi credintu în evangelia de nu m'ar incredintiá vrednici'a de credintia a bisericeii“. ²⁾ Biserica este stalpulu si întarirea adevérului, dice apostol. Pavelu.

Daca asiadar suntemu obligati a apelá la marturisiria constanta si universala a bisericeii pentru a stabili autenticitatea invetiamentului scrisu, cu cât

mai vertosu cauta se-o facemu acést'a pentru a stabili autenticitatea invetiamentului oralu? Apostolii întemeiandu bisericeii în diferite locuri, au invetiatu pe fiacare din ele, în tóta claritatea, cum se cuvine a vietini dupre voi'a lui Ddieu. Invetiaturile aceste, cuprinse în epistótele loru, care forméza invetiamentulu scrisu, sunt regulele morale, care desvólta în crestini ideia despre virtutile si perfectiunea crestina. Insa afara de regulele aceste, apostolii au mai datu, pentru conservarea credintiei, a moralei si a institutiunilor lui Christosu, si unele regule orale, care mai antaiu conservate prin traditiune fura scrise în cuventulu secolului alu doilea si alu treilea, si se numescu *canónele apostoliloru*. Fora aceste canóne invetiaturile morale, cuprinse în epistótele apostolice, n'ar putea finici întielese, nici implinite cum se cuvine.

Pentru acelasi cuventu canónele apostolésce s'au luat de basa a întregei legislatiuni bisericesce. *Ele se privescu de o „lege suverana universalá, si incontestabila“*. ¹⁾ Tóte canónele sínódeloru locale si ecumenice, precum si a santiloru parinti nu sunt decât desvóltarea si esplicarea canóneloru apostolice. Primii pastori ai bisericeii n'au avutu si nu au nici unu dreptu asupra invetiamentului revelatu, fia scrisu ori oralu, ci numai detori'a de a marturisi fiacare doctrin'a *nevariabilu si universalu* admisa, si de a-o opune teoriiloru noue, ce voiau unii ómeni a introduce în biserica. Din tóte marturisirile episcopiloru la olalta resulta marturisiria *constantá si universalá* a bisericeii asupra cestiuniloru doctrinale, si de acésta marturisirie *universalá si constantá* este alipita *infalibilitatea* bisericeii! O biserica particulara a potutu se ratacéscá în privintia doctrinei revelate; inase tóte n'au potutu se ratacéscá, cáci Isus Christosu a promisú a fi cu biserica sa *în tóte zilele pana la sferstitulu viacului*. ²⁾ Daca biserica n'ar fi *infalibilá*, atunci ea n'ar mai fi *stalpulu si întarirea adevérului, mirésa santa, neprhanita, neavendu pata séu sbárcitura*; ³⁾ Isus Christosu n'ar mai fi cu ea cu tóta promisiunea sa d'a fi pana la finitulu lumei. Deci biserica este infalibilá, si infalibilitatea ei se manifesta prin vocea tuturoru episcopiloru, cand toti constata doctrin'a constanta si universalá, fiacare în numele bisericeii sale particulare. (Quod ubique, quod semper, et ab omnibus creditum est.) Episcopatululu astfelu ca representante si ecou alu bisericeii universale din toti timpii, este *organulu infalibilu* alu bisericeii, care se numesce cu unu terminu specialu *conciliu séu sinodu ecumenicu*. ⁴⁾ *Sinodulu ecumenicu*, în modulu acést'a, este *insasi sant'a si catolic'a (sobornicésca) biserica, intru carea în simbolulu credintiei marturisirimu cá credemu*. ⁵⁾

Am facutu acésta digresie, pentru cá erá cu neputintia, ca se nu destainuescu gravele insulte si blasfemii, ce aduce parintele Sturza în contra asiédimentelor dogmatice si canonice a-le bisericeii ortodoxe de resaritu. Caci afirmatiunea sustienuta de Dsa: „*sínódele bisericeii au delaturatu în canónele disciplinare dispusetiunile apostolésce, cuprinse în sant'a scriptura*“ nu însemnéza nimicu mai pucinu decât, cá biserica reprezentata prin conciliile ecumenice este falibilá si mintiunósá, si cá conciliile insesi sunt, care au falsificatu sant'a scriptura! Frumósá inve-

¹⁾ II. Tesal. 2. 15.

²⁾ S. August. ep. 154.

¹⁾ Introd. în teol. ortodoxa de Macarie §. 131.

²⁾ Mat. 28. 20.

³⁾ I. Tim. 3. 15. Efes. 5. 27.

⁴⁾ Int. în Teol. de Macarie §§ 135, 136, 139.

⁵⁾ Vedi Pidalion, subsem. la prolegom. I. sinod. ecumenic.

tiatura dela unu preotu ortodoxu. (?) Insa, decât tôte mai gravu si mai isbitoriu este scepticismulu sêu cinismulu, cu care dlu Sturza ataca, in modu indirectu, auctoritatea chiar a santei scripturi. „*Totu ce este facutu de omu, dice Dda, nu pôte se fia mai perfectu, decât ceea ce este facutu de Ddieu, macar se fia acelu omu ori cât de placutu si inspiratu de Ddieu.*“ Erá consecintia logica, ca, Dlu Sturza, nerecunoscandu bisericeii auctoritatea infalibilitatii, se nu recunósca nici scriptureii auctoritatea inspiratiunei divine, căci numai prin biserica si dela omeni inspirati de Ddieu avemú sant'a scriptura, asia precum o avemú. —

Dupa acestea indegetari, eu credu că e superfluu se apeleze cineva la „calugarii dela Ierusalimu,“ pentru a constata eterodoxi'a sêu eresi'a in care a cadiutu parintele Sturza. A insusi bisericeii lui Christosu pecabilitatea, a trage la indoiala auctoritatea divina a opereloru date de omeni inspirati de Ddieu, in urmare si auctoritatea s. scripturi, este celu mai periculosu din eresile, câte s'au aratatu in crestinismu vreodata.

Acéstá grava ratacire a potutu se isvorésca numai din complet'a necunoscintia a teologiei ortodoxe, din necunoscint'a spiritului sinodalitatii bisericeii catolice ortodoxe. Căci patru insusiri caracteristice se cere, ca órecare sinodu se póta avea caracterulu ecumenicitatii. Antaiu: ca se se convóce de Capulu Statului; a dou'a: ca se se faca intrebare despre credintia, si prin urmare se se faca hotarire si hotaru dogmaticu; a treia: *ca se fie tôte dogmele celea asiediate, si canónele, ortodoxe, binecinstítore, si unite cu dumnediescile scripturi, sêu cu sinódele ecumenice de mai nainte; si a patra óra: a conglasui si a primi celea vanduite de sinódele cele ecumenice, si celea canonisite de toti Patriarchii si Archiereii cei ortodoari ai catolicestei bisericeii, prin insasi infatiosierea lorú, sêu prin ai lorú locutiitori, sêu si, acestia nefiindu, prin scrisorile lorú.*¹⁾ Aceste trei insusiri din urma sunt comune si sinódeloru locale, care numai astfelu potú fi confirmate cu auctoritatea ecumenicitatii de sinódele generale!

In cât pentru canónele unoru santi parinti particulari, acestea, intocmai ca canónele sinódeloru locale, numai dupa cercetarea lorú de sinódele celea ecumenice primiau puterea ecumenicitatii. Nainte de esaminare, elu nu erau decât nisce scrieri didactice, sêu pastorale, adresate la persóne singuratice dupa cererea lorú, si nici decât canóne. Insisi autorii lorú nu au avutu pretensiunea d'a fi privite si respectate ca legi. Dovada avemú in privint'a acést'a chiar cuvintele S. Vasiliu, dela care avem mai multe canóne: „*Trebue, dice elu,*²⁾ *ca mai multi episcopi se se adune la unu locu, si asia se se compuna canonulu.*“ Er S. Grigoriu de Nisa dice: *La noi asiedierea canóneloru de unu episcopu, nu are stapanire, nici este vrednica de crediare.*³⁾

Daca Dlu Sturza scia, că acestea sunt insusirile caracteristice a-le sinódeloru bisericeii catolice ortodoxe, fora indoiala ar fi aratatu mai multu respectu, facia de legile sêu canónele stabilite de ele. Elu ar fi ajunsu la convictiunea, că in tôte acestea este si trebue se domnésca armoni'a cea mai completa. Celu pucinu ar fi alesu atunci un'a din doue: ori se contradicu canónele bisericeii, si atunci nu putemú recunósce sinóde ecumenice, ori că recunóschemú sinóde ecume-

nice, si, in casulu acest'a, canónele sunt in deplina consonantia.

Dar sinódele recunoscute ca ecumenice, in biserica orientala, avemú siepte, carora nici unu ortodoxu nu este liberu a-se improtivi, ci in genere si fora osebire datoriu este fiacarele a-se supune lorú, „*că celu ce se improtivesce lorú, se improtivesce Duchuluu Santu, carele graiesce prin sinódele cele ecumenice.*“¹⁾

In hotaririle santeloru sinode se afla lamuritu atátu invetiamentulu scrisu, cătu si celu oralu, transmisu prin graiu viu de apostoli, care impreuna compunu bas'a teologiei ortodoxe. Si astfelu decâtiori se nasce vr'o cestiune doctrinala in crestinismu, sêu indoieli in privintia sensului cutarui loeu din s. scriptura. noi trebue se apelamu la auctoritatea bisericeii, la sinódele ecumenice, si nu directu la s. scriptura. „*Că judecatoriulu celu mai de pre urma in biserica nu este sant'a scriptur'a, precum acést'a dicu luterocalvinii, ci sinodulu ecumenicu.*“²⁾ Cu deosebira sinódele bisericeii antice stau in deosebita veneratiune la noi, pentru că in hotaririle lorú se cuprinde invetiamentulu celu oralu transmisu de apostoli, adeca sacra traditiune, despre acarei putere s. Vasiliu se esprima in urmatórele cuvinte frumóse: „*Dintre dogmele, si prediciunile, cele ce se pazescu in biserica, pe unele le avemú din invetiatur'a cea in scrisu, éra pre altele le-am primitu din traditiunea Apostoliloru, care amendoue au aceasi putere catra pietatea de Ddieu. Acestor'a nime nu va contradice, carele cătu de pucinu ar fi iscusitu in esperint'a legiuriloru bisericesci, că de ne-am apucá a lasá celea nescrise din obicinuiru, ca pe unele, ce n'ar avea mare valóre, am pecatui in contra lucruriloru principali, si am causá insasi Evangheliei dauna, sêu celu pucinu am reduce la nume simplu, ceea ce s'a invetiatu.*“³⁾

Din celea espuse pua aci invederéza luminatu: a) *că interpretele infalibilu alu santei scripturi este singura biserica, adeca sinódele celea ecumenice; b) că dogmele formulate, si canónele stabilite ori sanctionate de cutare conciliu ecumenicu trebuescu se fia ortodoxe, si unite cu sant'a scriptura, sêu cu sinódele ecumenice de mai nainte.*

Dlu Sturza in tractatulu seu, precum se pôte observá, insusi se face interpretele infalibilu (!) alu santei scripturi. Elu nu céra interpretarea ce-o dá biserica ecumenica cutarui lorú din scriptura, ci ne pune, dreptu garantia, auctoritatea sa personala pentru autenticitatea intielesului scripturalu. Ceea ce o face astadi Papa si toti protestantii. Asia p. e. cu privire la cuvintele apostolului Pavelu, care dice: „*preotulu trebue se fia barbatulu unei femei,*“ parintele Sturza invétia, că intielesulu acestoru cuvinte este, ca „*preotulu se fia continuu insurat cu o femeie,*“ pe cand traditiunea apostolica, invetiamentulu oralu datu de apostoli la pasagiulu citatu, si care se cuprinde in can. 17 apostolescu, dice espresu că, *preotului nu se iérta a-se insurá de doue ori.* Ei bine! Adeverulu este cu Dlu Sturza? Atunci mintiesce traditiunea apostolica, mintiesce biserica, carea ne-a conservatu traditi'a apostolica; dar despre biserica noi ortodoxi dogmatisamu că e nemincinósa si infalibila!

Se vede fórtu claru, că Dlu Sturza, ca se-si creeze unu feliu de argumentu in favórea opiniunei sale in privint'a casatoriei preotiloru, a cercatu se descopera contradiceri cu sant'a scriptura si disonantia in santele canóne. Insa regul'a generala in

1) Vedi Pidalion subsemu. la prolegom. sinod. I. ecumenicu; si An. Siaguna, Enchiridion de canone, not. la can. sinod. I ec.

2) Can. 47.

3) Pidal. proleg. despre s. canóne.

1) Pidal. proleg. sinod. I. ecum.

2) Pidal. proleg. sinod. I.

3) S. Vasiliu ca. 91.

legislatiunea bisericeii a fost si a ramas pentru totdeauna, ca *canónele stabilite de sínóde se consune si cu sant'a scriptura si intre sine*. Numai in modulu acest'a am ajunsu, ca se avemu astadi o colectiune de canóne, care forméza *corpulu dreptului canonicu* in biserica catolica orientala. Recomandarea, ce face Dlu Sturza asiadara, pentru unu conciliu, care se censureze canónele, si „se-le aduca in consonantia cu sine si cu epoc'a in care traimu“ remane aberatiune si utopia, care nici odata nu va intimpiná aprobarea bisericeii ortodoxe.

In scopulu de-a miciorá valórea canóneloru si a-se presentá ca omulu progresului si a-lu ideiloru moderne, parintele Sturza citéza unu siru de canóne, infaciosindu-le ca pe atátea legi absurde si inmorale! Ei bine! Daca canónele prescriu pretiloru conduita esemplara, si a-se ferí de scandale, joculu in carti si de betia (can. 42 ap.) acést'a este lucru absurdu si nemoralu? Este lucru absurdu a opri pe preoti de-a se face usurari si precupeti (can. 20 ap. IV. 3), spre a-ii consacrá exclusivu la luminarea si instructiunea poporului? In adeveru curiosu conceptu despre progresu si moralitate! Si dlu Sturza, in calitatea de preotu, in locu se solícíteze respectarea acestoru canóne venerabile, sub cuventulu, cá ele nu se potrivescu cu spiritulu timpului, pretinde abrogarea loru, ca astfelu scandalele si abuserile se nu aiba hotaru!

Fora a mai raspunde noi insine Dlui Sturza, in ceea ce privesce valórea si insemnatatea canóneloru dupre vechimea si clasicitatea loru, lasamu ca se-i raspunda o auctoritate literaria, se-i raspunda marele nostru metropolitu *Siaguna*. Éta ce dice acestu eruditu prelatu in prefaci'a *Enchiridionului* seu:

„Vechimea si clasicitatea canóneloru Bisericeii nóstre nu numai n'au pierdutu nimica pana astadi din insemnatatea loru intensiva si estensiva, ci inca s'a maritu valórea loru, pentrucá scimiu din opuri scientifice, cá literatii natiuniloru culte si civilizate, fora deosebire de religiunea loru, din intrég'a Europa, le studiaza si le traducu acelea in limbele loru ca nisce produse classice a-le crestinatatii primitive, si cu laude le infaciosiaza postaritatii.“

„Pre acestu adeveru cunoscutu bazandu-ne, nimica mai bine nu putem face, decatu aceea, ca noi se ne tienemu credintiosu de aceste canóne in afacerile si convictiunile nostre bisericesci, religióse si morale, va se dica de normele acelea classice primitive crestine, care le affam in ele, ca se nu vatamamu nici liter'a, nici spiritulu celu maretiu alu crestinismului celui mai purificatu si genuinu atunci *candu priceperea nóstra, sedusa de lucruri lumesci, ar voi se face vre-o schimbare séu abatere in ele*.“

Ce deosebire intre parintele Sturza, si Metropolitanulu *Siaguna*, a carui intrég'a vietia a fostu numai studiu!

(Va nrmá).

V. Mangra.

D i v e r s e.

* **Delegatii sínódeloru eparchiali din Aradu si Caransebesiu**, domni David Nicóra, Michaiu Veliu, Stefan Antonescu si Aron Damaschinu esmisi pentru revisiunea socotiloru epitropiei fonduriloru comune de Arad si Caransebesiu s'au intrunitu in Luni'a trecuta aici in Aradu, si au reveditu in de-

cursulu septemanei trecute socotile epitropiei. Dupa cum suntem informati, s'au aflatu tóte in cea mai buna ordine.

* **Necrologu din cele mai triste si lugubre.**

Constantia Comsia nascuta Brote, si-a incheiata cursulu vietiei sale pline de sperantie in 4/16 Octobru la 4 óre dupa amédi in etate de 22 ani. Remasitiile pamentesci ale ne uitatei repansate se voru inmortámá Sambata in 6/18 Octobru la 3 óre d. a. in cimiteriulu din suburbiulu Iosefinu. Sibiu 4/16 Oct. 1879 An'a Brote, cá mama. Demetriu Comsia, cá sotiu, in numele seu si alu filoru minoreni: Victoru si Constantia. Aurel, An'a mar. Dr. At. Marienescu, Sabin'a Émilu, Eugenu, Iustin'a mar. Dr. Sandeanu, Victoru, Iuliana si Livia Brote, cá fratini.

Donatiune noua la scóelele romanesci gr. or. din Brasiova.

In diariulu „Observatoriulu“ cetimur urmatórele: Rever. sa dn. protopopu si asesoru consistor. metropolitanu a depusu la eforia scóeloru sum'a de v. a. fl. 1600 din propri'a sa avere cá fondu; cu conditiune eá din venitul aceluia se se dea ajutoá profesoriloru dela gimnasiu, scóla comerciala si reala. Actulu respectivu coprinde celelalte conditiuni. Sunt 42 de ani, de candu dn. Baracu stá in servitiulu sacru ala comunei dela biserica s. Nicolae cá professoru, diaconu. membru alu representatiunei, parochu si protopopu, éra acuma, la betranetie inaintate, mai dá aceleiasi comune in modulu susu aratatu, inca si fructele materiali ale crunteloru sale ostenele.

* **Camer'a de revisuire a Romaniei a decisu cestiunea israelita in urm'a unui compromis in urmatoriulu modu:** In loculu art. 7 din Constitutiune, care se revisuesce, se va pune urmatorulu: Art. 7. Diferentia de credintie religióse si confessiuni, nu constituie in Romania o piedeca spre a dobandi drepturile civile si politice si a le exercita. Strainulu, fara osebire de religiune supusu séu nesupusu unei protectiuni straine, póte dobandi impamentinirea cu conditiile urmatóre:

a) Vá adresa guvernului cererea de naturalizare, in care va areta capitalulu, ce posede, profesiunea sau meseri'a ce exercita si vointia de a-si stabili domiciliulu in Romania.

b) Va locui, in urm'a acestei cereri, díce ani in tíera, si va dovedi prin faptele sale, cá este folositoru ei. Potu fi scutiti de stagiú:

a) Acei cari voru fi adusi in tíera industrii, inventiuni utile sau talente distinse, sau cari vor fi fundatu aci stabilimente mari de comerciu sau de industrie.

b) Acei cari, fiindu nascuti si crescuti in Romania din parinti stabiliti in tíera, nu s'au bucuratu nici unii nici altii vre o data de o protectiune streina.

c) Acei cari au servitu sub drapelu in timpul rboiului pentru independintia, vor puté fi naturalisati in modu colectivu dupa propunerea guvernului, printr'o singura lege si fara alte formalitati. Naturalizarea nu se póte acorda de cátr prin lege si in modu individualu. O lege speciala va determina modulu, prin care straini voru puté stabili domiciliulu loru pe teritoriulu Romaniei. Numai Romanii, sau cei naturalisati romani potu dobandi imobile rurale in Romania. Drepturile pana acum castigate sunt respectate. Conventiunile internationale astadi existente remanu in vigóre cu tóte clausele si termenulu cuprinsu intr'ensele.

* **Convertire la paganismu.** Unu chinezu foarte invetiata anume Wong-Chin-Foo, s'a dusu, in statele unite cu scopu d'a converti pe crestini la paganismulu chinezu. Elu merse in Chicago, si tienu mai multe predice missionare, cari dupa cum ne spunu diarele de acolo, au fostu foarte dibace, si cari au placutu foarte multu; insa nu s'a gasitu inca nimenea se urmeze indemnulu acestui missionaru chinezu.

* **Unu americanu** parasindu domiciliulu impreuna cu famili'a sa, pentru a se duce la bai, lasa lipitu pe usi'a casei sale unu biletu cu acesta cuprindere: „Catra hoti! Lucrurile mele de argintu, precum si toate obiectele de valoare se afla depuse la casa de depuneri. Tote ladile si cuferile remase nu contienu de catu haine vechi, cheile se afla pe etajerulu din salonu, pentru ca se ve convingeti daca nu me veti crede. Acolo veti gasi o politia pentru sum'a de 50 dolari, ca se ve despagubiti de perderea timpului. Ve rogu, candu veti intra in salonu, se ve stergeti pe cisme si se nu umpleti covorulu cu spermautietulu de la luminare.

Concursu.

Pentru statiunea invetiatorésca gr. or. din comun'a **Misic'a** inspectoratulu Siepreusului, comitatulu Aradului cu terminu de alegere pe **14 octomvre** a. c. st. v. Emolumintele sunt: In bani gat'a 160 fl. v. a., 10 cubule de grau si 6 cubule cucuruz, 50 magi de fenu rescumperate de comna cu bani gata, 12 orgii de lemne, din care se va incaldi si scol'a, 13 jugere de pamentu parte aratoriu parte fenatiu, pascu de 3 jugere, cortelu liberu cu intravilanu de 800 st. □, accidentiile de 50 cr. dela fiesce care mortu si diurne pentru conferintie. Alesulu invetiatoriu va ave de a dá jumătate din acestu salariu, pana la 14 martiu 1880. pentru veduva si orfanii fostului invetiatoriu Simeonu Griiu, precum si jumetate de cuartiru (§. 72 org. prov.)

Doritorii de a fi alesi se-si adreseze recursurile loru prevediute cu testimoniu de preparandia si de calificatiune, precum si cu atestate despre purtarea loru morala comitetului parochialu din Misica, si se le trimita pana la 11 octomvre subsemnatului inspectoru de scole in Siepreusiu (Seprös), caci cele intrate mai tardiu nu se voru lua in consideratiune.

Se mai recere ca competenti se se prezenteze in vre-o diua de serbatore in faci'a loelului la sant'a biserica.

Siepreusiu 23 septemvrie 1879.

Contielesu cu comitetulu parochialu din Misica **Mihalu Sturza** inspectoru de scole.

Din cauza, cá la prim'a publicare, pentru definitiv'a amplere a statiunei invetiatorésca din com. bis-**Erdeisiu**, protopresv. Chisinen, ottulu Aradu, nu au competatu numai invetiatoriulu interim. din locu nu s'au potutu efectui alegerea; se publica deci acumu de nou concursu, cu terminu de alegere pe diu'a S. M. Muc. Dimitrie, ce cade in 26 Oct. st. v. a. c.

Emolumintele: 147 fl., curatoratulu scolei 4 fl., $\frac{1}{4}$ sesiune pamentu aratoriu. O vie de 800 □. Unu locu destinatu pentru via de 400 □. O churechiste de 150 □ pasiunea competenta de de dupa aceste, spese scripturistice si la conferintie inv. incat va cere necesitatea, 8 orgii de lemne din cari se va incaldi

si scola, cortelu liberu cu gradina de 600 □ plina cu mai multe soiuri de pomi.

Competitorii la acestu postu, au petitiumile loru bine stilisate conf. stat. org. bis. ajustate cu testimoniu preparandialu si de calificatiune, precum si atestatu, despre conduit'a sa, si desteritatea ce o au aratatu, pe terenulu invetiamentulu intitulandu-le Comit. par. r. ort. pana in 24 octomvre v. a. c. se le substerna Pré On. D. prtpu. si insp. scol. in Kétegyháza. Dela recurenti se pretinde inca pana la terminulu alegerei, se se presinte in S. Biserica din locu, spre a-si arata desteritatea in cantu si tipicu.

Datu din siedinti'a Comit. paroch. r. ort. din **Erdeisiu**. tienuta la 23 septemvre v. 1879.

Pentru comitetulu parochialu:

Ioanu Lele m. p.
presiedinte.

Ionu Buste m. p.
notariu.

Cu scirea si invoiea mea: **Petru Chirilescu** inspectoru cerc. de scole.

Pentru definitiv'a indeplinire a postului de invetiatorésca la nou infiintiat'a scola confessiunala de fetitie din comuna **Secusigiu** (Székesut) inspectoratulu Vingii, prin acest'a se escrie concursu pe **28 octobre** a. c. st. v., in care diua se va tiené si alegerea pe langa urmatorele emoluminte: In bani gata la anu 300 fl., pentru pausiale 4 fl., pentru conferintie 12 fl., lemne 6 stengeni, din care are a-se incaldi si scol'a, cortelu liberu cu $\frac{1}{4}$ iugeru gradina, acasa (intrav.) si $\frac{1}{2}$ iugeru gradina din afara (estravilanu).

Doritorele de a ocupá acestu postu sunt avisate recoursele sale instruate conform statutului organicu si adresate comitetului parochiale din Secusigiu a-le substerne pana la diu'a alegerii subscrifului inspectoru in Ving'a (Temesmegye). La alegere cele ce posedu testimoniu de calificatiune vor ave preferintia, pana atunci respectivele sunt poffite in vreo dumineca ori serbatore a-se presentá in s. biserica din Secusigiu pentru cunoscintia.

Secusigiu in 30 septemvre 1879.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea mea **Antoniu Todorescu** par. si inspect. de scole.

Se escrie concursu pentru statiunea invetiatorésca din comun'a **Germanu** protopresbiteratulu Versietiuului cottulu Timisiuiui, cu terminulu pana la **28 octomvre st. v. a. c.**

Emolumintele sunt 300 fl. v. a. in bani gata, pentru scripturistica 5 fl., si pentru cercetarea conferintieloru invetiatoresci 10 fl., 2 orgii de lemne, 2 jugere de pamentu aratoriu si cuartiru cu gradina de $\frac{1}{2}$ iugeru, ce se atinge de salonulu de invetiamentu se deobliga comun'a a-lu incaldi.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati a-si trimite recoursele loru instruate conform dispuestiunilor stat. org. bisericescu dlui protopresbiteru Ioane Popoviciu in Mercin'a per Varadia; totu deodata au a-se presentá in vreo domineca séu serbatore in st. biserica spre a-si areta desteritatea in cantare si tipicu.

Germanu in 18 septemvre 1879.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopresbiterulu tractualu.